



Milí čtenáři,

tak jsem přemýšlel, jaké novoroční předsevzetí si dát, až mně pomohly události ve veřejném prostoru. Pan prezident označil novinářské spekulace kolem utajené dohody, která odvrátila případný pád vlády a jejímž garantem se sám stal, za absurdní a nesmyslné a dodal také, že se kvůli tomu na novináře „strašně zlobil“. Tahle dikce velmi zajímavě koresponduje s tónem, kterým jiný politik komentuje jakýsi sociologický průzkum: „Finanční gramotnost Čechů je úděsná,“ prohlásil. To mi něco připomíná. Kdysi se leckterý dospělý také na mě strašně zlobil, protože moje chování bývalo rovněž úděsné. Jenže to jsem byl ještě kluk. Zarážející je, že takovéhle výrazy teď používají politici (zprostředkovaně zaměstnanci občanů), aby vyjádřili svůj nadřazený odstup od běžné populace (lhostejno, že druhého z citovaných výroků se – přesně ve stylu špatného učitele – dopustil muž, jenž sám ještě na podzim 2008 v roli ministra financí nedokázal předpovědět příchod světové hospodářské krize do České republiky, ačkoli v té době ekonomický propad již zuřil všude kolem nás; viz Česko je oáza v moři krize, HN 5.10.2008). No a do třetice další politický lídr se krátce před vstupem do vysoké politiky chytře rozvedl, vědom si faktu, že u myšlenkově adolescentních fanynek má vždycky větší šanci chlapeček, který je „volný“. Je to na komunální úrovni jiné? Jak kde. Pokud se přihodí, že radnice krajského města vyhlásí program revitalizace největšího sídliště a jeho součástí učiní rozšíření páteřní komunikace tak, aby tudy mohly jezdit kamiony, a pokud zároveň tvrdí, že když po obou stranách této silnice instaluje šest metrů vysokou skleněnou zeď (to není vtip), občané budou i nadále spokojeni, pak to opravdu člověka přinutí sáhnout po knížce (již z r. 1997, ale stále poučné) „Abeceda prosperity“ od Jana Kellera a najít si tam heslo Infantilizace: Autor uvádí, že „takzvané primitivní společnosti přisuzovaly obrovskou úlohu dosažení dospělosti“, zatímco „moderní společnost... mnoha způsoby udržuje své členy ve stavu trvalé nedospělosti... Veškerá učenost manažerské vědy je věnována vývoji metod, jež umožňují podřízené řídit a vést takovým způsobem, aby si svou věčnou neplnoletost snad neuvědomili... Činit z dospělých lidí věčně žádostivé tvory, kteří chtějí jednou to, jindy zase tohle a stále škemrají po tom, co ještě nedostali, je náplní reklamních agentur. Jejich noční můrou je dospělý člověk, který je vzhledem ke svým tužbám natolik svéprávný, že ví, kdy má dost... Podstatou infantilního chování není dětská hravost, nýbrž předstírání dospělosti, která zatím jaksi chybí. Je to hra na to, že máme spolehlivě pod kontrolou věci, o nichž rozhodují ve skutečnosti jiní.“ A to letošní předsevzetí? Kéž by se nám vždy podařilo odhalovat infantilitu všude kolem nás, vyhýbat se jí a v ideálním případě ji bořit. Není to jednoduché: mám zkušenost s vysokoškolsky vzdělanými lidmi, kteří neváhají srovnávat škody způsobené povodněmi s hrůzami, jež přináší fotovoltaiické elektrárny. No, aspoň je vidno, že pole pro svou působnost máme opravdu za humny. Jen je otázka, nakolik na něm můžeme být úspěšní. Žijeme přece v zemi, kde nás úřady mají přečtené natolik, že když loni vydaly poštovní známky nové generace, obdařily je Fířinkou a Myšpulínem...

Milí čtenáři, letos si Calla připomíná 20 let od svého založení. Tomuto výročí se budeme letos pravidelně

věnovat: podrobnosti najdete v článku naší předsedkyně Romany Panské. Informujeme samozřejmě i o naší aktuální činnosti. Pokud jste si po odchodu ministra Drobila oddechli, přečtěte si, proč optimismus není (zatím?) na místě. Články o stromech a o Šumavě vás možná přesvědčí, že infantilizace proniká do názorů na ochranu přírody obzvlášť vydatně. A nezapomeňte na akce: dvakrát vás pozveme do Měsíce ve dne (na besedu o energeticky soběstačných domech a na Zelený čtvrtek o kosmetice), ale můžete vyrazit třeba také do Novohradských hor. Dobrý start Vám za všechny tvůrce Ďáblíka přeje

Tomáš Malina



Naše životní prostředí si zaslouží způsobilé a slušné vedení



Ekologické organizace vyzývají vládu, aby post ministra životního prostředí urychleně obsadila odborně způsobilým a čestným člověkem, který bude schopen a ochoten chránit naše zdraví a kvalitu života. Pavel Drobil takovým člověkem nebyl. Podporoval omezování úřední i veřejné kontroly a vymahatelnosti ekologických zákonů. Namísto odborníků dosazoval do vedoucích funkcí v resortu své spolustraníky. Ministr Drobil usiloval o omezení odborné kontroly a vymahatelnosti ekologické legislativy. Jím pověřený ředitel České inspekce životního prostředí (člen ODS) připravil návrh legislativních změn, které mají

zrušit zákonnou povinnost trestat znečišťovatele. Napříště mají jednotliví inspektoři s provinilci vyjednávat o tom, jak a zda vůbec budou potrestáni.

Pavel Drobil také podporoval omezení veřejné kontroly rozhodování o velkých projektech. MŽP za Drobilova vedení začalo společně s Ministerstvem pro místní rozvoj připravovat novelu stavebního a mnoha dalších zákonů, která má ve výsledku vyloučit veřejnost z důležitých rozhodování o tom, co, jak a kde se bude stavět. Toto vyloučení by se mělo týkat například všech projektů, u nichž neproběhlo plné posouzení vlivů na životní prostředí, což se v minulosti stalo u pražského tunelu Blanka nebo nově u projektu plzeňské spalovny odpadů. Ministr Drobil navíc při hlasování v Poslanecké sněmovně podpořil senátní novelu, která má fakticky zabránit občanům vyjadřovat se k velkým stavbám.

V hlavních obsahových úkolech – zajistit čisté ovzduší, ochránit veřejnou zeleň ve městech a alejích a poslední zbytky vzácné přírody v národních parcích – ministr Drobil také selhal. Předložil jen dílčí novelu zákona o ovzduší. Hygienické limity rakovinotvorného benzo(a)pyrenu jsou přitom překračovány v místech, kde žije 42 % obyvatel České republiky. Ačkoliv koaliční strany slíbily nový zákon o ovzduší, Pavel Drobil předložil jen dílčí poslaneckou novelu, která umožní obcím snížit znečištění z automobilové dopravy. Podstatnější opatření, která by zrušila poplatky za znečišťování ovzduší pro malé podniky a zvýšila je těm velkým, do parlamentu za více než pět měsíců nedoputovala. Ministr také nevydal připravenou vyhlášku o kácení, která má chránit populární aleje a stromy ve městech před živelným kácením. Nyní lze bez povolení a bez náhrady libovolně kácet většinu stromů, které rostou v městských parcích, u dětských hřišť, na náměstích či ve stromořadích.

Naopak potěšil zájemce o budování lyžařských areálů a těžby dřeva i v nejcennějších územích Národního parku Šumava, když odvolal jeho dosavadního ředitele. Pozastaven byl úspěšný a populární program Zelená úsporám, který pomáhal domácnostem ušetřit tisíce korun za energie. Zcela v rozporu s unijními závazky uvažoval ex-ministr o financování dopravních staveb z prostředků určených na ekologická opatření.

Ministr Drobil hned po svém nástupu odvolal všechny své náměstky a jmenoval nové. Namísto nestranických odborníků nastoupili výhradně členové ODS, jeden náměstek je z TOP 09. Pokus ex-ministrova poradce Knettiga o zákulisní ovládnutí finančních toků ve Státním fondu životního prostředí se podařilo odhalit.

Společná tisková zpráva sdružení: Arnika, Calla, Děti Země, Ekologický institut Veronica, Ekologický právní servis, Hnutí DUHA, Nezávislé sociálně ekologické hnutí – NESEHNUTÍ a Zelený kruh v úpravě Edvarda Sequense

Nová vize: Lunapark Šumava

Lanovka přes první zónu Národního parku Šumava na Hraničník, rozšíření silnice z Nové Pece na Zadní Zvonkovou, golfové hřiště ve Stožci, velký lyžařský areál na Špičáku nebo sjezdovka na Boubíně. To jsou jen některé z kontroverzních projektů zahrnutých v rozvojové koncepci, podle které se budou tvořit nové územní plány. 17. prosince byl posledním dnem, kdy se mohla veřejnost vyjádřit k Zásadám územního rozvoje Jihočeského kraje (dále ZUR), v nichž je koncepce zahrnutá [1]. Ekologické organizace varují, že se

kvůli ní přemění jižní část Šumavy na lunapark. Jde o základní nástroje územně plánovací činnosti kraje.

Plánované stavby poškodí vzácnou šumavskou přírodu a krajinu. Výstavba lanovky přes první i druhou zónu národního parku na Hraničnick zničí vzácné pralesovité porosty, provoz lanovky pak klid, který tu příroda i návštěvníci zatím mají. Rozšířením silnice z Nové Pece na Zadní Zvonkovou dojde k prudkému nárůstu automobilové dopravy na úkor cyklistů a pěších turistů, kteří tuto cestu ve velkém využívají. Doprava také přetne takzvanou migrační trasu losů a rysů. Významně vzroste riziko střetu těchto vzácných zvířat, které tudy často procházejí, s automobily. Ekologické organizace upozorňují, že v národním parku by očekávaly naopak snahu o útlum provozu. Dobrým řešením by mohly být ekobusy, které by kyvadlově dopravovaly lyžaře i jiné návštěvníky.

Ministerstvo životního prostředí s uvedenými projekty dříve nesouhlasilo, po změně ministra však dalo v květnu kontroverzním stavbám zelenou, v případě lanovky na Hraničnick a lyžařského areálu na Špičáku podmíněně. Ekologické organizace považují tento postup za protizákonný – de facto umožňuje zanést všechny uvedené stavby do plánů. Vliv na životní prostředí a chráněnou přírodu by se měl posuzovat u všech staveb zahrnutých do ZÚR a stavby, které z posouzení nevyjdou dobře, by měly být zamítnuté.

Developeři a politici, kteří tak prosazují vlastní zájmy, jdou přitom proti veřejnosti. Skoro tři čtvrtiny Jihočechů dávají přednost ochraně přírody před prosazováním dalších rozvojových projektů na úkor přírody. Vyplyvá to ze [sociologického průzkumu](#), který v Jihočeském kraji provedla v roce 2008 společnost STEM.

Ekologické organizace konstatovaly, že opět došlo k porušení uzavřené dohody. Starosta Horní Plané Jiří Hůlka už v říjnu 2004 dohodl s tehdejším náměstkem ministra životního prostředí Ladislavem Mikem, že dojde-li k otevření přechodu na Zadní Zvonkové pro auta, nebude usilovat o stavbu lanovek. Jen co ministerstvo svůj slib splnilo, vystoupil s požadavkem na stavbu lanovky znovu.

Dne 3. listopadu loňského roku zase hejtman Jiří Zimola a bývalý ředitel NP Šumava František Krejčí dohodli, že nechají posoudit všechny varianty dopravy lyžařů ubytovaných na levém břehu Lipna na rakouský Hochficht a vyberou tu, která vyjde ekonomicky nejlépe a bude mít nejmenší dopad na přírodu. Jihočeský kraj ale nyní znovu prosazuje jak výstavbu lanovky na Hraničnick, tak i rozšíření silnice pro auta.

„Tyto příklady ukazují, že některým jihočeským politikům není možné věřit. Jakmile dosáhnou nějakého kompromisu a dohody, okamžitě vytáhnou znovu původní požadavky a křičí, jak je ochrana přírody omezuje,“ sdělil Jaromír Bláha z Hnutí DUHA a dodal: *„Výstavba golfového hřiště přímo v národním parku, v krásné obci Stožec je ukázkou absolutní necitlivosti a pohrdání chráněnou přírodou. Z jedné strany lanovka a později sjezdovka, uprostřed golf, celé obkrouženo lepšími, širšími asfaltkami – to je vize Lunaparku Šumava. Lidé, kteří sem nyní jezdí za nádhernou přírodou, ji budou muset hledat jinde. Výběrová komise složená, až na čestné výjimky, z Drobilových lidí a různých lobbistů jistě vybere toho pravého ředitele, který plán lunaparku dotáhne do konce.“*



Dagmar Kjučuková z Okrašlovacího spolku Zdíkov řekla: *„Je s podivem, že záměr rozšíření komunikace z Nové Pece na Zadní Zvonkovou je v hodnocení vlivů na životní prostředí (SEA) a v naturovém posouzení v návrhu ZÚR Jihočeského kraje jako téměř bezproblémový, ale přitom daný záměr je v současné době posuzován podle zákona č.100/2001 Sb. (EIA) a proces posuzování není ukončen pro svoji složitost ve vyhodnocování dopadu vlivů na životní prostředí. V posuzované lokalitě se totiž vyskytují rostlinné a živočišné druhy, které jsou chráněny zákony České republiky a jejichž ochrana je také v zájmu Evropské unie.“*

Edvard Sequens ze sdružení Calla doplnil: *„V případě plánované lanovky z Klápy na Hraničnick ale nejde jen o samotnou stavbu. Musí být jasné, co s tisíci lidmi, kteří se mají s její pomocí vyvézt na hřebeny. Obávám se, že není vůbec spočítána ekologická únosnost tohoto území. A jak zabránit neukázněným lyžařům sjíždět nejčistějšími partiemi národního parku?“*

František Hail ze sdružení Přátelé Šumavy uzavřel: *„Tyto v úvozovkách podnikatelské záměry hlavně poškozují šumavskou přírodu, ale likvidují i nás, drobné živnostníky v ubytovacích službách. Naši hosté na penzionech potvrzují, že nestojí o tyto megalomanské projekty. Jezdí na Šumavu pro přírodu a národní park je nejlepším lákadlem. Některé obce již krásný, přitažlivý šumavský ráz ztratily kvůli neuváženým politickým*

rozhodnutím zastupitelů. Šumavu nelze měnit při každých komunálních, či jiných volbách.“

Upravená společná tisková zpráva Cally, Hnutí DUHA, Okrašlovacího spolku Zdíkovska a sdružení Přátelé Šumavy

Zásady územního rozvoje kraje najdete na <http://up.kraj-jihocesky.cz/?zasady-uzemniho-rozvoje-kraje.9>. Připomínky Cally předložené na veřejném projednání nejen k problematice Šumavy Vám v případě zájmu rádi zašleme.

Edvard Sequens



Zachráníme alej ve Velešíně?

V minulém čísle Ďáblíku jsme Vás informovali o územním rozhodnutí vydaném pro stavbu velešinského Penny Marketu, kterému má ustoupit (alespoň podle stavebního úřadu) téměř celá alej v ulici Budějovická. Situace se poněkud komplikuje, neboť v průběhu územního řízení bylo odborem životního prostředí v Kaplici vyhověno podnětu ČSOP Velešín k vyhlášení aleje registrovaným vyhlášeným prvkem, což naopak stavební úřad v Kaplici vůbec nevzal při svém rozhodování v potaz. Alej tedy od počátku prosince požívá vyššího stupně ochrany, což na rozdíl od stavebního úřadu akceptovala Komise životního prostředí města Velešín. Proti rozhodnutí o vyhlášení VKP se kupodivu nikdo neodvolal. Pokud bude podána žádost o zásah do VKP, tedy kácení, nebude s největší pravděpodobností povolen. Ale nepředbíhejme. Uvidíme, co nový rok přinese v kauze nového.

Pavla Matějková

Calla oslovila ministra vnitra otevřeným dopisem ve věci zastavování záplavových zón

V roce 2009 byla zastupitelstvem města České Budějovice schválena změna územního plánu v lokalitě „U Špačků“, jejíž podstatná část se nachází v záplavovém území, úředně stanoveném Krajským úřadem Jihočeského kraje v roce 2005. Změna územního plánu byla zastupitelstvem města schválena v rozporu s obecně závaznou vyhláškou města, která omezuje stavební aktivity v záplavovém území a v rozporu se stanovisky dotčených orgánů státní správy ve vodním hospodářství. Rozšíření nové výstavby do záplavového území je v rozporu se základními principy protipovodňové ochrany, neboť nová výstavba na navážkách terénu nad úroveň stoleté vody omezí neškodný rozliv povodně nad městem a zhorší povodňovou situaci v původní zástavbě místní části České Budějovice 6. Tato původní zástavba z meziválečného období je bohužel nevhodně situována v záplavovém území Malše a je zaplavována již při dvacetileté hodnotě povodně. Vzhledem k tomu, že se jedná o ploché území s minimálním podélným sklonem, fakticky neexistují efektivní protipovodňová opatření.

Přesto vedení města České Budějovice dlouhodobě usiluje o realizaci vysoce nákladných protipovodňových opatření v podobě vybetonování koryta řeky, která odmítají jak obyvatelé, tak hydrogeologičtí odborníci Agentury ochrany přírody a krajiny (v dané věci v současné době probíhá dokonce soudní řízení). Daleko zásadnější než neefektivní a nákladná protipovodňová opatření je dodržování základních zásad prevence, z nichž nejvýznamnější je nerozšiřování nové výstavby v záplavovém území v souladu s koncepcí protipovodňové ochrany Jihočeského kraje. Tato zásada je však hrubě porušována a vzniká tak závažný precedent postupného rozšiřování zástavby do záplavového území formou dílčích změn územního plánu. Jelikož příslušné úřady i vedení města odmítají opakované podněty a stížnosti občanů i občanských sdružení, oslovila Calla spolu s několika dalšími organizacemi otevřeným dopisem ministra vnitra s žádostí o prošetření těchto změn, neboť povodně v r. 2010 opětovně potvrdily, že se nevrátily naposledy.

Za použití tiskové zprávy Cally ze dne 21. 12. 2010 Pavla Matějková

Rok biodiverzity skončil: Zapomeňte?



Rok věnovaný ochraně biodiverzity máme za sebou. Mezi politiky patřilo vloni k dobrému tónu říci o biologické rozmanitosti něco hezkého. Ne mezi našimi politiky, ovšemže v zahraničí. V České republice téma příliš nerezonovalo. Řešíme ekonomickou a rozpočtovou krizi. Šetřit se tudíž začalo i v ochraně přírody. Bohužel ve zcela nevhodných položkách. Jedním z hlavních kandidátů na osekání se stal už tak dosti podvyživený Program péče o krajinu (PPK). Program, z něhož jsou hrazeny stovky menších akcí a aktivit, v rámci kterých se podporuje právě ochrana biodiverzity, např. sečení luk, obnova mokřadů nebo péče o lokality výskytu ohrožených druhů. Příspěvky z PPK v řadě případů ani

nepokrývají náklady na hrazené projekty, na nichž se často podílejí svou prací dobrovolníci. V diskusi politiků nad PPK zaznívají natolik fantasmagorické „argumenty“, že se jimi v seriózním listu (jako je *Ďáblík*) odmítáme zabývat.

Naproti tomu v oblasti obnovy území po těžbě se na centrální úrovni nezměnilo vůbec nic. Právě na rekultivacích se však dá ušetřit mnohonásobně víc, než kolik by uspořilo i úplné zrušení PPK. Biologické rozmanitosti by navíc takové šetření prospělo. Ekologická obnova ploch narušených těžbou nerostných surovin stojí řádově méně než převládající technické rekultivace a ušetří na ní nejen stát, ale i soukromé firmy. Velká část těžebních území by se tak mohla ponechat spontánní sukcesi (samovolnému vývoji), nejcennější plochy s výskytem ohrožených druhů by naopak podléhaly zásahům, hrazeným třeba právě z PPK.

Proč stát podporuje plýtvání penězi v rekultivacích, které ve velkém likvidují biodiverzitu, a naopak omezuje podporu fungujícímu nástroji na její podporu, opravdu nevím. Asi je načase se někoho zeptat. Anebo opravdu platí: Rok biodiverzity skončil. Zapomeňte!

Jiří Řehounek

Ještě jeden významný krajinný prvek?

V minulém čísle jsme Vás informovali, že končí projekt Pískovny pro biodiverzitu, který získala Calla v grantovém řízení Ministerstva životního prostředí ČR. Završením projektu se měl stát výběr pěti přírodovědně cenných těžebních prostorů, které Calla navrhla registrovat jako významný krajinný prvek nebo vyhlásit jako přechodně chráněnou plochu. Nakonec k pěti lokalitám, o nichž informoval minulý *Ďáblík*, přibyla v prosinci ještě šestá. Navrhli jsme registrovat Významný krajinný prvek Pískovna V holi, který se nachází v těsné blízkosti Strakonice.

Důvodem registrace je existence jedné z největších kolonií břehulí v jižních Čechách, společenstvo obojživelníků zahrnující např. kuňku ohnivou nebo blatnici skvrnitou a také výskyt teplomilných a píscomilných druhů hmyzu. Významný je zde např. výskyt dvou druhů majek, které jsou svým vývinem vázané na některé druhy blanokřídlého hmyzu (zde mimochodem také velmi zajímavého).

O osudu všech návrhů budeme čtenáře na stránkách *Ďáblíka* samozřejmě informovat. A kdybyste měli další typy na těžební prostory, kterým by slušel nějaký ochranný status, neváhejte a napište nám o nich.

Jiří Řehounek



Jaderný socialismus?

Ačkoliv odborná i laická veřejnost kritizuje podporu pro obnovitelné zdroje energie, podporám jaderné energetiky z veřejných prostředků se však debata kupodivu vyhýbá. Za příklad liberálního energetického trhu jsou nám pak dávány Spojené státy americké. Podívejme se tedy blíže, jak v praxi vypadá tento „svobodný“ trh.

Podle pravidel odsouhlasených v letech 2005 – 2007 exekutivou prezidenta Bushe Jr. mohou být nové jaderné reaktory dotovány 4 až 6 centy na kilowatthodinu, předchozí možnost dotací (1 až 4 centy) však nebyla zrušena. Celková podpora federální vlády pro jaderné elektrárny stavěné soukromými firmami tak může činit 5 až 10 centů na jimi vyrobenou kilowatthodinu, přičemž prodejní cena se pohybuje kolem 6 centů. Jakou mají potom hodnotu slova o konkurenceschopné elektřině v odvětví, které je na energetickém trhu již půl století? Jestliže nové reaktory nedokáží vyrábět konkurenceschopnou elektřinu, tak si žádné dotace nezaslouží.

Další štědrá dotací, kterou poskytuje americká federální vláda, jsou garance za úvěry na nové jaderné reaktory. Ale ani tak nemusí vést ke stavbě. Například projekt jaderné elektrárny v Marylandu měl nárok na federální záruku za úvěr v hodnotě 7,5 miliard dolarů. Přesto byl v říjnu 2010 projekt odložen na neurčito, neboť podmínkou záruky byl poplatek 0,88 miliardy dolarů, který zohledňuje riziko dopadů garance na daňové poplatníky. Složení této částky vyhodnotili investoři jako riskantní a od záměru prozatím upustili.

Vedle federálních dotací stojí za zmínku také snaha několika států v jihovýchodě USA, které se snaží zajistit financování výstavby nových reaktorů odběrateli elektřiny. Zákazníci energetických společností mají zaplatit předem. Nikdo jim ovšem nezaručí, kolik budou reaktory skutečně stát a zda budou vůbec dokončeny. Zákazník by na sebe vzal riziko, které má nést investor. Uplatnění tohoto postupu by popřelo základní principy působení energetických společností na trhu (například princip, že zákazník platí pouze za službu, kterou mu dodavatel reálně poskytne).

Amory B. Lovins z Rocky Mountain Institute k problematice říká: „Státní podpora budování jaderných reaktorů je ve Spojených státech skutečně štědrá. Přesto soukromí investoři výstavbu elektráren financovat nechtějí. V letech 2005 až 2008 byly k dispozici největší dotace, kapitálové trhy byly silné a politika vlády velmi nakloněná rozvoji jaderné energetiky. Proč ani jeden z navržených projektů na výstavbu nového reaktoru přesto nezískal podporu soukromého kapitálu? Protože investice do jaderné elektrárny není dobrou podnikatelskou příležitostí. Drtivá většina reaktorů se staví v zemích s centrálně plánovanou ekonomikou, žádný v prostředí energetického trhu. Ani nabídka dotací dostatečně nezmírnila rizikovost jaderných investic.“

„Ani po šedesáti letech štědrých podpor nedosáhla jaderná energetika konkurenceschopnosti a developeři konkrétních projektů si hlasitě říkají o stále větší dotace.

Bílý dům stejně jako obě komory Kongresu navrhují zvýšit federální záruky za úvěry – konkrétně na 36 miliard dolarů,“ dodává Lovins.

Developeři ovšem požadují minimálně 100 miliard. Obě komory Kongresu podporují vznik Fondu pro rozšíření čisté energie (The Clean Energy Deployment Administration), který by mohl úvěry garantovat neomezeně. Fond by měl podporovat jadernou energetiku i obnovitelné zdroje, ale vzhledem k síle firem v obou odvětvích je patrné, že jaderné elektrárny by získaly podstatně větší podíl.



Překlad Karla Polaneckého upravil Edvard Sequens

Kompletní článek Nuclear Socialism od Amory B. Lovinse z The Weekly Standard: http://www.weeklystandard.com/articles/nuclear-socialism_508830.html?page=1 Amory Lovins

Střípky Cally

Seriál o lidech a Calle aneb Jak to všechno bylo

Když jsme přemýšleli, jaké akce bychom rádi v rámci oslav 20. výročí Cally pro své členy, příznivce, čtenáře Dáblíka a širší veřejnost mohli uspořádat, napadlo Jiřího Řehounka, že by v každém Dáblíku roku 2011 byl malý portrét zajímavých lidí, kteří prošli Callou od jejího založení až do současnosti. Tento seriál by Vám mohl přiblížit úplné počátky, myšlenku, proč Calla vznikla a kdo byl kmotrem u její kolébky, co dostala do vínku, kdo vedl Callu za ručičku při jejích prvních krocích, jaké „lumpárničky“ Calla provedla a i nadále provádí, jak se jí podařilo a daří vyrůstat v této společnosti. Je jasné, že to vše má na svědomí parta lidí, pro které Calla něco znamenala a znamená, kteří jí dali kus svého života. Na oplátku i ona obdarovala své dárcce. Co všechno Calla „dostala“ a kdo si co „odnesl“ se dozvíte postupně v novém dáblíkovském seriálu „Střípky Cally“, který právě začíná. Preji nám všem milé počtení a těšení na další díly Střípků.

Romana Panská

díl I. Praotec Dalibor

Milí pamětníci, rádi bychom vám, ale i všem ostatním příznivcům Cally v tomto a v následujících 11 číslech podali malé připomenutí a ohlédnutí za tou naší dvacítkou. Mezi zakladatele, nebojím se říci praotce, patří Dalibor Stráský. Dalibor začal pracovat, tehdy ještě v Kanceláři pro ochranu přírody Calla, v roce 1992. Ve funkci tajemníka kanceláře zajišťoval odbornou činnost v oblasti energetiky, překlady odborných textů, organizačně technické záležitosti a část administrativních prací. Pod Daliborovým vedením započaly se i práce v Národní přírodní rezervaci Brouskův mlýn a callí boj proti dostavbě jaderné elektrárny Temelín. Calla během roku 1995 změnila právní formu z Kanceláře pro ochranu přírody Calla na Calla – Sdružení pro záchranu prostředí a jejím vedením byl pověřen Dalibor Stráský. Tuto funkci Dalibor zastával i po svém pracovním odchodu na MŽP ČR jako poradce ministra začátkem roku 1998 až do roku 2000. Na ministerstvu zůstal celých sedm let, nyní je „na volné noze“, zůstává stále členem Cally.

Jak svoji činnost v Calle vidí Dalibor po letech, to si můžete nyní přečíst.



Myšlenka založit nějaké uskupení, z něhož se vyvinula Calla, přišla v době, kterou společnost nazvala přelomovou. Po roce 1989 se začaly rozpadat společensko ekonomické vztahy, za nichž fungovala též ochrana přírody, které se zejména v jižních Čechách dařilo působit ne vždy bezúspěšně. Těmto novým vztahům však bylo zapotřebí přizpůsobit strategii a taktiku ochrany zájmových území. Calla byla tedy vystavěna na myšlence tzv. ochranného vlastnictví. Šlo o získání prostředků na výkup takových pozemků, které měly význam pro ochranu přírody, avšak nesplňovaly všechna kritéria pro jejich zařazení do sítě státem chráněných území. Tato myšlenka mi byla blízká z toho důvodu, že jsem praktickou ochranu přírody poznal jako předseda základní organizace Českého svazu ochránců přírody, která se postupně propracovala mezi ty významnější a krom zásahů v chráněných územích čerpala ještě před rokem 1989 zkušenosti kolegů z ochranné organizace v hornorakouském Haslachu. Na druhé straně tehdy ochrana přírody čelila tlaku na environmentálně významná území kvůli poněkud mechanicky uplatňovanému předpisu o náhradních rekultivacích. V našem případě to byly zamýšlené rekultivace v nivě Stropnice. Právě tam, kde jsme pomáhali přírodě vlastníma rukama. Bylo potřeba nahradit půdu

za zábor pro výstavbu Jaderné elektrárny Temelín. Právě tam, kde jsem byl zaměstnán.

Byla taková doba, že tento osobní rozpor jsem vyřešil odchodem od svého zaměstnavatele. A byla i taková doba, že nové organizace vyrůstaly jako houby po dešti. A bylo jen logické, že přátelství s Vladislavem Heřmanským, který měl tehdy na starosti ochranu přírody v celém Jihočeském kraji, nemohlo přinést jiný výsledek, než založení organizace, jež by se zabývala ochranou přírody a energetikou.

Nálada společnosti v první půli 90. let však nebyla příliš nakloněna myšlenkám ochrany přírody a už

vůbec ne poskytování prostředků na její fungování ve formě ochranného vlastnictví. Po několika neúspěšných pokusech v tomto směru se z Cally vyloupila organizace zabývající se převážně energetickým poradenstvím. To se ukázalo životaschopnějším a položilo základ dnešnímu uznávanému postavení Cally v tomto oboru. Tady někde bych hledal svou stopu v Calle.

Naopak stopa Cally ve mně je přátelství s řadou obdivuhodných lidí. A získaná schopnost „probíjet se“ samostatně, bez ochrany mocného zaměstnavatele. Spíše jemu navzdory ...

Dalibor Stráský

Aktualitka z Cally

V pátek 10.12. 2010 se konala druhá letošní členská schůze sdružení Calla, kde se přítomní členové seznámili se zprávou o činnosti za období červen až listopad 2010, s aktuálním čerpáním rozpočtu roku 2010, schválili návrh rozpočtu na rok 2011 a plán činnosti na příští období. S odchodem na mateřskou dovolenou Pavly Matějkové a Olgy Dvořákové bude činnost kanceláře Cally částečně omezena. Stěžejní zůstanou aktivity Edvarda Sequense a jeho asistenta Vojtěcha Šimka a aktivity Jiřího Řehounka. Také od ledna nového roku dojde ke změně nabízeného poradenství. Zůstává nabízené poradenství v oblasti energetiky, všeobecného poradenství a ochraně přírody a ekologická obnova po těžbě. Více podrobností týkajících se poradenství najdete na konci tohoto čísla.

Značná část jednání byla věnována nadcházejícím oslavám Cally. Celý rok nás i Vás bude provázet výroční razítko, v měsíci knihy Vás pozveme na výstavu, která bude mapovat život Cally za uplynulých 20 let, bude vydán Ďáblík speciál a budete moci s námi vyrazit na výlet. Během roku budeme na našich webových stránkách a v Ďáblíku upřesňovat a doplňovat informace k akcím týkajících se oslav.

Ráda bych Vám milé čtenářky a milí čtenáři popřála do nastávajícího roku příjemně strávený čas s námi na našich akcích, při čtení Ďáblíka a našeho webu.

Romana Panská

ZROZENO V KRASCI

Jihočeská ekocentra a ekoporadny mají našlápnuto



Jihočeská krajská síť environmentálních center KRASEC má po valné hromadě, která se konala 9. prosince, již devatenáct členů poté, co přijala českobudějovickou pobočku Hnutí DUHA. Zároveň rozhodla, že v roce 2011 při příležitosti Mezinárodního roku lesů připraví KRASEC společně s členskými organizacemi řadu akcí zaměřených na les v jižních Čechách. Ty budou určeny jak pro odbornou, tak i pro širokou veřejnost. Vydány budou také tematické tiskoviny a časopis Krasec.

Rok 2011 byl vyhlášen Organizací spojených národů (OSN) Mezinárodním rokem lesů, jehož hlavním cílem je zdůraznit, jak důležité je hospodařit v lesích trvale udržitelným způsobem a zajistit tak nepřetržitost plnění všech jejich funkcí

a zároveň nezapomínat na přínos lesů pro současné i budoucí generace.

Valná hromada sdružení KRASEC také odsouhlasila připravený a prodiskutovaný strategický plán činnosti na příští tři roky. Zapojená ekocentra a ekoporadny chtějí poskytovat ještě kvalitnější a komplexní služby v oblasti ekologické výchovy, vzdělávání, osvěty a ekoporadenství pro všechny zájemce nejen z jižních Čech. Výrazně tak přispívají k naplňování krajské koncepce schválené jihočeskými politiky.

Předsedkyně občanského sdružení KRASEC Helena Jaloševská řekla: „Občanské sdružení Krasec je živá, stále se rozvíjející organizace. Nejen co do počtu členských organizací, ale i co do zaměření. Už třetím rokem své aktivity zaměřujeme tematicky. Po roku k ochraně klimatu a roku stromů se chceme v roce 2011 věnovat lesům.“

A ještě jedna dobrá zpráva je tu, KRASEC uspěl se svým projektem zkráceně zvaným „Krasec žije!“ v 6. výzvě grantového programu SFŽP a pokud se na MŽP najde někdo, kdo rozhodnutí výběrové komise bude moci a chtít podepsat a Krasec vyřeší spolufinancování, pak má další dva roky zajištěnou existenci a tedy šanci rozvíjet načatou práci

Edvard Sequens

PRÁVĚ VYŠLO



Sociologická studie VÚ Boletice – souhrn závěrů

Calla v posledních prosincových dnech vydala souhrn závěrů Sociologické studie vojenského území Boletice a jeho okolí, zpracované v březnu tohoto roku Mgr. Eliškou Novotnou z VŠE v Jindřichově Hradci. Souhrn obsahuje sociologický rozbor současného stavu vojenského újezdu Boletice a okolních obcí včetně sociálního potenciálu pro případný budoucí rozvoj. Exkurz do veřejného mínění představuje dotazník zastupitelům dotčených obcí. Brožuru zdarma zašleme nebo je k vyzvednutí v naší kanceláři.

Pavla Matějková

Co od nás ODPADne

Nevíte, co s množstvím odpadů, které se vám doma hromadí? Zajímalo by vás, jak množství odpadů snížit? Přečtěte si naši novou publikaci z cyklu Malé velké rady autorky Mariana Zbořilová, kterou vydala brněnská Veronica. Zjistíte, že nejdůležitější je prevence. Dozvíte se, jak vzniku odpadů předcházet, jak s odpadem co nejlépe nakládat a jaká jsou využití zdánlivě nepotřebných věcí a materiálů. Počet stran: 28. Rok vydání: 2010. Publikaci si můžete [stáhnout ze stránek www.veronica.cz](http://www.veronica.cz).



MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Červi a larvy

Málokteré označení živého organismu je v běžné řeči tak frekventované jako slovo „červ“. Červi v ovoci, červivé houby, červíci v dětské stolici... Máme to úderné slůvko tak zažitě, že se v přeneseném významu zahnízdilo i na internetu.

Málokteré označení živého organismu je ale ve svém původním významu tak zavádějící a nepřesné. Biologie totiž „červy“ v řadě systematických skupin zrušila už dávno, neboť se nade vši pochybnost ukázalo, že vzájemně mají jen velmi málo společného. Jako červy totiž běžně označujeme larvy či dospělé patřící do mnoha různých skupin živočichů. „Červovitý“ tvar těla prostě ještě automaticky neznamená příbuznost. Netopýr taky není pták.

Začněme těmi červy ovocnými, což bývají zhusta hmyzí larvy. Tak na jablkách si třeba pochutnávají housenky motýla obaleče jablečného. Ve švestkách najdeme larvy pilatky švestkové, která patří mezi blanokřídlé. Larvy malé mouchy jménem vrtule třešňová se zabývají vrtáním v peckovicích třešní. A larvičkám brouka malinovníka plstnatého zase zachutnaly (jak překvapivé!) maliny. Taky v houbách se vyvíjejí hmyzí larvy, které patří k muškám bedlobytčím. A lískové oříšky obývá potomstvo brouka nosatce lískového.

Nepříjemní „červíci“ v dětské stolici jsou roupí ze skupiny hlístů, podobně jako třeba škrkavky a několik dalších, ještě mnohem méně příjemných vnitřních parazitů. Dlužno podotknout, že v tomto případě se s pojmem *červi* setkáme i v odborných biologických a medicínských kruzích (srovnej obor lékařská helmintologie – nauka o parazitických červech). Taky žízalu leckdo označí jako „červa“ (viz též večerníková



návnada slavného rybáře Holátka: červ Peřura). Ta ovšem zase patří mezi kroužkovce. A dalo by se ještě hodně dlouho pokračovat.

Co tedy s červy? Pravděpodobně nic. Červům je dost jedno, jak jim říkáme. Lidem taky. Ale kdoví – třeba se to slovo časem přesune do našich počítačů a my začneme říkat larvám much muší larvy a hlístům hlísti. Nebyl by to první případ, kdy by se přenesený význam slova v jazyce uchoval, aniž by většina cokoli tušila o tom původním.

Jiří Řehounek

Rozruch na veterinární klinice

Večery na veterinární klinice bývají pro každého jiné. Pro doktory a sestry hektické, pro lidi v čekárně dlouhé a nudné (zvláště když čekají hodinu i déle), pro jejich čtyřnohé miláčky pak mnohdy stresující. Jednoho prosincového večera jsme se museli na kliniku vydat i my tři – já, čerstvě tříletý Jáchym a čerstvě osmiletý králík Cesmík, kterého trápilo zažívání.

Že strávíme čekáním dvě hodiny, nás ovšem nenapadlo ani ve snu. Naštěstí však v čekárně promítali přírodopisné filmy, které Jáchyma přikovaly k židli. Záhy se ukázalo, že naše přítomnost pomáhá rozbít napjatou atmosféru v čekárně. To když potomek začal jmenovat zvířátka a komentovat jejich chování. Filmy totiž běžely na videu bez zvuku. Schylovalo se ale k zásadní změně kurzu.

„Labutě,“ ohlásil Jáchym nevzrušeně po záběru na ptáky přistávající na zamrzlou vodní hladinu.

„To jsou spíš husy, hochu,“ přerušila Jáchymův komentář žena středních let. Jenže to nevěděla, na koho narazila.

„Toto labutě,“ odvětil Jáchym sebejistě.

„Ale né, to jsou přece husy, na labutě to má moc krátký krky,“ nedala se paní.

A tady už jsem se musel za Jáchyma veřejně postavit a vysvětlit jeho kritičce co nejdvořileji, že nemá pravdu, když označuje severskou labuť zpěvnou za husu jen proto, že ji nikdy neviděla.

Paní se snažila zachránit situaci monologem o tom, že ví, že v Austrálii jsou labutě dokonce černé. Ale nikdo už ji moc neposlouchal, Jáchym slavil triumf a ještě více se vložil do komentářů. Narvaná čekárna veterinární kliniky napjatě sledovala přírodopisný film.

Jiří Řehounek

Tento článek je věnován památce králíka Cesmíka, který s námi v obýváku prožil osm krásných let. Do králíčího nebe se odebral v adventním čase, 17. prosince večer.

Stromy, postrach vesnice?

Stále častěji se během správních řízení, při kterých se na místě posuzují žádosti o pokácení stromů, setkávám se strachem. Že strom ve větru spadne, zničí dům, střechu, ohrozí život. Lidé odůvodňují žádost o pokácení dřeviny, že se bojí při každém větším větru, jak se strom kýve, hýbe se, strašlivě šumí. .. Přestože jde obvykle o zdravé, krásné stromy, často dost vzdálené od domu, než aby jej při teoretickém pádu zdemolovaly.

Kde se takové obavy berou? Asi nepůjde jen o výchovu, selhání školy a naše odcizení se přírodě. I to se projevuje u mladších, jenže zmíněný strach nemá souvislost s rokem narození dotyčného. Stejně jako v celém věkovém spektru zaznívají nesmyslné argumenty pro pokácení kvůli zanášení okapů listím a nutností listů uklízet. Domnívám se, že je na vině televize. Celý národ se tak dozvídá o událostech na druhém konci republiky, o nichž by dříve neměl ani tušení. Nu a pokud



si přidáte dramatické ztvárnění takových zpráv na některých komerčních stanicích, bude Vám jasněji, kde se ten strach z posledních let rodí.

Zcela už jsme zapoměli, že hospodáři stromy u chalup vysazovali jako jejich ochránce. Odstraníme-li stromy a budeme dále betonovat, zastavovat místa, kde původně byla zeleň, v míře, v jaké tak činíme, paradoxně na sebe pohromy v podobě silných bouřek s vichry a přívalovými dešti přivoláváme. Navíc se zbavujeme přirozeného ochlazování svého životního prostředí. Kdy nám to dojde?

Edvard Sequens

Genius loci Novohradských hor

V listopadových Benešovských ozvěnách jste si mohli přečíst příspěvek p. Blanky Michlové ke knížce p. Milana Koželuha „Nezapomenuté stopy“. Následovalo více dotazů na možnost zapůjčení nebo koupení zmíněné knihy. Tak tedy: knihu je možné vypůjčit v knihovně a k zakoupení ji najdete na Infocentrech v Nových Hradech, v Kaplici i v knihovně v Benešově nad Černou.

Novohradské hory skrývají mnoho nepoznaného i pro znalce. Co potom pro nás, kteří je sice máme na dosah, ale jejich poznávání neustále odkládáme, ať už pro nedostatek času či z pohodlnosti? A tak vznikl nápad pozvat pana Koželuha do Benešova, aby nám ty naše Hory přiblížil. Abych Vám trochu představila člověka, který bude o Novohradkách vyprávět, položila jsem mu několik otázek.

Asi bychom měli začít u Vás. Kde má kořeny Vaše láska k Novohradským horám?

V Novohradských horách, přesně řečeno tady v Benešově, se někdy kolem roku 1954 potkali moji rodiče a nejméně rok tu společně pracovali. Otec v téhle oblasti působil dokonce už za první republiky. Můj vztah k horám je tím určitě ovlivněn. A pak také dřívější nemožností do hor chodit kvůli pohraničnímu pásmu. Celý život jsem se na ně díval jako na navždy nedostupné. To z nich pro mě udělalo něco tajemného. A teď do toho zakázaného kraje mohu chodit, fotografovat, psát o něm.

Pracoval jste na množství projektů týkajících se poznávání a propagování Novohradských hor. Můžete některé přiblížit?

V projektu *První tři* jsme na vrcholech Vysoké, Kraví a Kuní hory postavili sloupy s razidly. Jejich profily se přenesou do vrcholového protokolu, který je součástí malé knížky, a v infocentru na N.Hradech vymění za ručně raženou minci. Smyslem projektu je propagovat oblast a spojit horskou turistiku a sběratelství.

Druhý projekt je trasa z Malont na Doppler. Její součástí je pět panoramatických tabulí s výhledy do krajiny, většinou směrem k Šumavě. Na vrcholu hory je nový přístřešek pro turisty s výhledem na Novohradské hory. Tenhle výhled bohužel během pár let zaroste novým lesem. Doporučuji tedy k návštěvě! Ostatně tu Vysokou také. Protože na Kraví a Kuní už doufám všichni byli.

Jste autorem plastického modelu Novohradských hor, který byl součástí doplněné výstavy „Po stopách společné historie“. Část této výstavy, ještě bez modelu, byla k vidění i u nás v Benešově n.Č. Co jste si sliboval od jeho vytvoření?

Lidé o Novohradských horách vědí většinou málo nebo mají zkrácené představy. Na to doplácí i váš Lužnický vrch, veřejně téměř neznámý. A přitom je to jedna z nejmohutnějších hor. Takže jsem chtěl, aby



bylo zřetelně vidět, jak ty hory ve skutečnosti vypadají. A také jsem doufal, že model bude počtou Novohradským horám a že jejich návštěvníkům udělá radost. Což se k mé radosti stalo.

Jenom pro zajímavost: Jak dlouho trvalo model vyrobit?

Já sám jsem ve spolupráci s rodinou na modelu odpracoval 1350 hodin. K tomu je ale třeba připočítat práci dodavatelů. Truhláři dělali stůl, elektrikáři ovládací pult.

Co Vás vedlo k napsání knihy „Nezapomenuté stopy“?

Chodíme stále po stejných cestách a většinou netušíme, co krásy je mimo ně. Třeba zaniklé

vesnice považujeme za zcela zmizelé. A přitom toho je ještě tolik k vidění. I když pozůstatky vesnic samozřejmě rychle podléhají zkáze. Snažil jsem se zachytit málo známou tvář zanikajících světů. Jednu část knihy jsem věnoval i starým hřbitovům. A aby ta knížka nebyla jen smutná, přidal jsem k ní vesnice, které navzdory osudu přežily a jsou krásné.

Můžete říct, jestli je nějaké místo, které máte v Novohradkách nejraději?

Většinou to, kde právě jsem. Ale taková odpověď vám asi stačit nebude. Takže, abych vybral něco blízkého Benešovu, mám rád Zaječí vrch, jednu z nejmenších, ale určitě také nekrásnějších hor v Novohradských horách. Dokonce jsem o něm napsal úvodní text pro knihu *Nezapomenuté stopy*.

*Přednáška **Genius loci Novohradských hor** spojená s promítáním zhruba dvou set fotografií z míst známých i neznámých, průřez krajinou, historií a lidskou činností a bude se konat **8. února 2011 od 18:00 hod.** v benešovském klubu důchodců.*

Milana Koželuha se ptala Růžena Lepšová

Uveřejněno v občasníku Benešovské ozvěny (viz web Benešova nad Černou: www.benesovnc.cz).

*P.S.: Přednášku Milana Koželuha s promítáním **Genius loci Novohradských hor** můžete absolvovat již v úterý **25. ledna od 18:00 hod.** v zasedací síni přístavby radnice v Borovanech. V přízemí borovanského zámku se pak **1. února v 18:00 hod.** odehraje vernisáž výstavy fotografií **NOVOHRADSKÉ HORY – PO STOPÁCH SPOLEČNÉ HISTORIE** za účasti autorů Vladimíra Hokra a Milana Koželuha.*

Edvard Sequens



Mezi největšími znečišťovateli se objevují stále nová jména

Integrovaný registr znečišťování (IRZ) letos již pošesté umožňuje veřejnosti přístup k informacím o znečištění životního prostředí chemickými látkami. Na přelomu září a října byla zveřejněna data za uplynulý rok 2009. Ve srovnání s předchozím rokem se v žebříčcích největších znečišťovatelů v České republice kromě „známých firem“ objevují nové provozy, například pferovská slévárna Metso Minerals nebo laminátovna Savea ve středočeských Hudlicích. Data do IRZ také nahlásilo zhruba o dvě stovky provozoven více než v roce 2008. Žebříčkům vévodí jako největší znečišťovatelé chemičky (DEZA, Spolana a Chemopetrol), hutě (Třinecké železárny, ArcelorMittal Ostrava), energetické provozy (Sokolovská uhelná – kombinát ve Vřesové, elektrárny ČEZu v Prunéřově a Počeradech) a podniky na výrobu dřevotřísky (jihlavské podniky Kronospan CR a Kronospan OSB či Dřevozpracující družstvo Lukavec). Pozitivní zprávou je, že ve hlášeních IRZ již nefiguruje jeden z velkých zdrojů úniků formaldehydu z minulých let, závod Rockwool v Bohumíně.

Data do IRZ jako veřejně přístupné databáze hlásí samy jednotlivé provozy. Arnika na základě těchto údajů připravuje žebříčky dle skupin látek, nebezpečných pro lidské zdraví a životní prostředí. „Po šesti letech existence IRZ můžeme konstatovat, že v kombinaci se žebříčky největších znečišťovatelů motivuje podniky k tomu, aby se snažily snižovat emise a modernizovat používané technologie,“ uvedl Ing. Milan Havel z programu Toxické látky a odpady sdružení Arnika. Některé neduhy IRZ ale přetrvávají, například vysoké prahové hodnoty pro některé látky, mj. hexachlorbenzen nebo chybějící data o emisích toxických látek do výrobků (příklad spalovny Termizo v Liberci).

K největším překvapením patří vysoký nárůst ohlášených emisí formaldehydu z obou provozů Kronospan v Jihlavě, ale také první hlášení emisí benzenu z Kronospanu CR. Vedení podniku změnu v ohlášených emisích formaldehydu zdůvodňuje změnou metodiky výpočtu. „Pro nás se potvrzuje jen to, co žádáme již dlouhou dobu, a sice, že by se na provozy Kronospanu měl aplikovat proces vydávání integrovaného povolení. Ve Velké Británii by tomu tak bylo. Celý podnik by se tak dostal pod lepší dohled orgánů státní správy,“ konstatovala vedoucí jihlavské pobočky Arniky Ing. Jana Vítnerová. Oproti loňskému roku narostlo o 20 tun celkové množství ohlášených emisí formaldehydu, na nichž se největší měrou podílejí právě oba jihlavské Kronospany.

V kategorii rakovinotvorných a potenciálně rakovinotvorných látek (kategorie I + II dle Agentury pro výzkum rakoviny IARC) se pořadí na prvních dvou místech oproti loňsku nezměnilo. Obě místa patří chemickému průmyslu – Deze Valašské Meziříčí a Spolaně Neratovice. Na třetí a čtvrté místo se ale vyšplhaly právě provozy Kronospanu (Kronospan OSB a Kronospan CR).

Oproti roku 2008 došlo k výraznému poklesu ohlášených nebezpečných látek v některých oblastech: celkové emise karcinogenních a pravděpodobně karcinogenních látek poklesly z 390 na 340 tun, celkové emise reprotoxických látek dokonce poklesly z 53 na 33 tun, množství vypuštěných mutagenních látek se však prakticky nezměnilo. Podstatně se zvýšilo množství dioxinů ohlášených v přenosech odpady. „Množství dioxinů v odpadech ohlášené v odpadech spalovnou nebezpečných odpadů v Trmicích je hodně vysoké,“ komentoval změnu vedoucí programu Toxické látky a odpady RNDr. Jindřich Petrlík.

Sedm z deseti největších znečišťovatelů vypouštějících látky nebezpečné pro vodní organismy jejich množství oproti loňskému roku zvýšilo a celkově je vyšší i množství vypouštěných látek ohlášených do IRZ v této oblasti z 30 tun na více než 48 tun (z celkem 69 provozů). Na prvním místě skončila čistírna odpadních vod v Ostravě, u níž došlo k nárůstu emisí téměř o 3 tony. K největšímu nárůstu ovšem došlo v případě Třineckých železáren, u provozů Teplárny a Tepelná energetika, které vypustily o 5,4 tony těchto látek více. Významný pokles naopak nastal u Lovochemie Lovosice (pokles o 2,2 t) a u čistírny odpadních vod v Rybitví v Pardubicích (pokles o 2,1 t).

Nejvíce prachu (PM₁₀) vypustil ArcelorMittal Ostrava, na 2. místě skončila elektrárna Prunéřov a špatnou situaci v Moravskoslezském kraji "jistí" 3. místem Třinecké železářny. "Fakt, že znečištění na Ostravsku je vysoké, dokládá skutečnost, že součet emisí ArcelorMittala a Třineckých železáren přibližně odpovídá součtu emisí ze šesti velkých elektráren z první desítky: Prunéřov, Počerady, Chvaletice, Opatovice, Ledvice, Třebovice," upozornil Ing. Milan Havel z Arniky. Pozitivní skutečností je, že většina provozů své emise významně snížila, ArcelorMittal dokonce proti roku 2008 o více než 40 %.

Nejvíce skleníkových plynů v ČR vypouští elektrárna Prunéřov, jejíž emise se oproti loňským datům příliš nezměnily. To samé platí pro elektrárnu Počerady, která skončila na 2. místě. Asi o 7,2 milionu tun oxidu uhličitého více vypustil Chemopetrol Litvínov. Emise plynů, působících kyselou dešť, se také oproti loňskému roku příliš neliší.

Množství látek poškozujících ozónovou vrstvu ohlášených do IRZ se zmenšilo, a to i přesto, že počet firem, které emise nahlásily, přibýlo. Důvodem je větší pokles těchto látek ze Spolany Neratovice (asi o 530 kg).

„Z minulých let však víme, že ještě několik měsíců po zveřejnění prvních dat dochází i k podstatným změnám v ohlášených datech, takže tato bilance může vypadat za pár měsíců jinak,“ upozornil Ing. Milan Havel z programu Toxické látky a odpady sdružení Arnika. Data v Integrovaném registru znečišťování jsou zveřejňována od roku 2004 vždy k 30. září, a to za předchozí rok. Letos jsou informace nově dostupné na jiné adrese, než v předchozích letech (<http://irz.cenia.cz/irz/new>, data jsou na stránkách <http://tomcat.cenia.cz/irz/>) a jejich zveřejnění provázely technické problémy, díky nimž byla kompletní data zveřejněna až 1. října.

[Žebříčky největších znečišťovatelů si stáhněte z webu Arniky.](#)

Podle tiskové zprávy Arniky ze 4. října 2010

Pozvánky na akce

Calla Vás srdečně zve na besedu

Energeticky soběstačný dům v teorii a praxi

**s Karlem Srdečným z EkoWATTu a Romanem Franclem, majitelem energeticky
soběstačného domu**

Myslíte si, že energeticky soběstačný dům se může stát realitou nebo jde o pouhou fikci? Chcete znát konkrétní opatření, která provedl pan Roman Francle, aby se jeho domek stal energeticky téměř soběstačným? Co vše to obnáší? A kolik taková investice stojí?

V úterý 11. ledna 2011 od 16.30 do 19 hodin v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Vstup volný.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 384 971 936,
vojtech.simek@calla.cz; www.calla.cz

Akce je podpořena v rámci sítě Krasec za finanční podpory SFŽP, MŽP a Jihočeského kraje.

* * *

Společnost ROSA a sdružení Calla Vás srdečně zvou na besedu v rámci cyklu Zelených čtvrtků

Oběti čistoty a krásy – kosmetika a domácí prostředky ne-testované na zvířatech

s Barborou Večlovou

koordinátorkou kampaně **Za nahrazení pokusů na zvířatech**

Proč se nedá mezi „přírodní“ a netestovaná kosmetika vložit rovnítko? Fyzická krása a čistá domácnost za cenu života? Dá se věřit tvrzením výrobců na obalech? Humánní kosmetický standard. Kde koupit netestované výrobky.

Ve čtvrtek 20. ledna 2011 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9, České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@rosacb.cz, <http://www.rosacb.cz>

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Akce je podpořena v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí, Jihočeského kraje a fondu Asekol.

ĎÁBLÍKOVA PORADNA

Je pravda, že zákon o pozemních komunikacích je speciální vůči zákonu o ochraně přírody a krajiny? Má před ním přednost v případě řešení otázky kácení aleje podél silnice první třídy?

Ne, je nutné vycházet striktně z dikce zákona, konkrétně pak § 15 (2) zákona o pozemních komunikacích č.13/1997 Sb. v aktuálním znění: “Na návrh příslušného orgánu Policie České republiky nebo po projednání s ním nebo na návrh silničního správního úřadu nebo po projednání s ním je vlastník dálnice, silnice a místní komunikace oprávněn v souladu se zvláštními předpisy kácet dřeviny na silničních pozemcích.” Jako zvláštní, tedy speciální předpis zde zákon klasifikuje právě zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. ve znění platných předpisů. Mimo toto ustanovení je přitom nutné přihlédnout ke skutečnosti, že zákon o ochraně přírody a krajiny je v tomto případě zvláštní právní norma, která má užší vymezení, v tomto případě věcné, a musí být proto podle pravidla *lex specialis derogat generali* aplikována před úpravou obecnou, tzn. že ji buď zcela nahradí nebo ji alespoň dílčím způsobem modifikuje (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 As 41/2009 - 91). Aktuální novela zákona č. 114/1992 Sb. č. 349/2009 Sb. stanovila v § 8 (1) že, “povolení ke kácení (pokud nejde o účely pěstební či stav dřevin vyloženě havarijní) lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem.”

Úřadem oprávněným vydat rozhodnutí o kácení dřevin podél silniční komunikace je tedy příslušný obecní úřad, nikoliv úřad silniční. Nicméně je nutné, aby vydání rozhodnutí předcházelo řízení, ve kterém by se měl silniční úřad ke kácení též vyjádřit a pokud možno by měly oba úřady dojít ke vzájemnému konsenzu. Pokud by k dohodě nedošlo, obecní úřad by například argumentoval soudně-znaleckým posudkem, že stromy jsou zdravotně v pořádku a silniční úřad by přesto požadoval stromy pokácet z důvodu bezpečnosti, mělo by dojít před vydáním správního rozhodnutí k dohodovacímu řízení na úrovni oběma úřadům nadřízených správních orgánů.

Pavla Matějková

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Rehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve šterkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Rehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 14 hodin (především energetika)

Úterý - 14 až 16 hodin (všeobecné ekoporadenství)

Čtvrtek - 13 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 23, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:



Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 23, 370 04 České Budějovice

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 310 166, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761



Uzávěrka dalšího čísla je 31. ledna 2011. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz. Za sestavení Ďáblíku je zodpovědný Edvard Sequens. Za jazykové korektury a úvodníky odpovídá Tomáš Malina. Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách sdružení Calla.

- ▶▶ Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◀◀
- ▶▶ Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz ◀◀